

Rekenkamerrapport 'Horen, zien en samen door'

Basisinformatie

Datum	14 februari 2022
Gespreksleider	Maarten Koning
Tijd	19.30-21.00 uur
Zaal	Stadhuis
Soort bijeenkomst	Bespreken raadsvoorstel
Werkvorm	Gesprek met de rekenkamer, bewoners en organisaties in de stad.
Portefeuillehouder	Wethouder Eva Oosters
Betrokken ambtenaren/presentatoren	lid Rekenkamer
Vervolg	De gemeenteraad debatteert over dit onderwerp tijdens de vergadering van de commissie: Veiligheid, Bestuur en Financiën op 30 maart 2023. De raad besluit in principe hierover tijdens de eerstvolgende raadsvergadering.
Links naar	Wilt u nog informatie delen met raadsleden, stuur dit naar raadsinformatiebijeenkomst@utrecht.nl
Deelnemers	Website gemeente en facebook deelnemer, Buren van Rijnenburg & Reijerscop deelnemer, BBMO deelnemer, Centrale Clientenraad van U Centraal 5 deelnemers

Programma

1. Opening en uitleg programma
2. Presentatie door lid Rekenkamer
3. Vragen raadsleden
4. Korte pitch van de 5 (bewoners)organisaties
 - Rachmaninoffplantsoen
 - Maliebaan
 - Oosterspoorbaan
 - Rijnenburg
 - aanmeldbeleid
5. Overige deelnemers aan het woord
6. Afsluiting en benoemen vervolg

Motivatie

Agendeerders; Rick van der Zweth (PvdA), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Berdien van der Wilt (D66), Bina Chirino (ChristenUnie), Vincent Stevens (Student & Starter), Bert van Steeg (CDA) en Fred Dekkers (GroenLinks)

Deze fracties vinden het van belang dat ook bewoners en organisaties in de stad hun reactie kunnen geven op het rapport. De bijeenkomst zal bestaan uit 1) een toelichting van de Rekenkamer op het rapport en de aanbevelingen, 2) een reactie van de bewonersorganisaties waar het onderzoek over gaat, 3) andere partijen uit de stad die graag wat willen meegeven aan onze raad en 4) mogelijk een ambtelijke reactie op de aanbevelingen.

Bijdragen

Deelnemer, Buren van Rijnenburg en Reijerscop

Het participatieproject "Energie landschap Rijnenburg en Reijerscop" scoort een zware onvoldoende, het laagste van de onderzochte vijf projecten. "Gemiddeld geven de geënquêteerde deelnemers het participatieproject een 4,8 en de uitkomst een 3,4".

"Er was sprake van een 'participatieshow' en anderen noemen het een 'acteersessie'..." "De participatie leek voor de schijn opgezet".

Dit rapport bevestigt de eerdere kritiek van het SCP rapport "Barstjes in de lokale samenleving" februari 2021. Volgens het SCP waren bij het participatieproces vooraf "doelen en kaders onduidelijk" (pg.10). Onduidelijk was hoeveel energie er moest worden opgewekt en of bewoners ook zelf mochten kiezen voor scenario's die werden voorgelegd, zoals het scenario Alleen zon. Achteraf kwam het College toch met een eigen scenario met een maximum aantal windturbines.

Ook leverde het SCP kritiek op de eenzijdige focus op energieopwekking.

"Verduurzaamheidsprojecten moeten worden bekeken in samenhang met andere maatschappelijke opgaven zoals voldoende woningbouw". Er is een integrale benadering nodig. De term "energielandschap" is illustratief dat gedacht is vanuit het thema energie. "Er wordt geen integrale afweging gemaakt" (pg 13, 14). Bewoners voelden zich niet serieus genomen: "het gevoel bestond dat het allemaal voor de Bühne was", pg 85.

Er is nu dus met het rapport van de Rekenkamer voor de tweede maal vastgesteld dat bewoners zich niet serieus genomen voelen. Er is in het participatieproject "Energie landschap Rijnenburg en Reijerscop" 1,2 miljoen euro geïnvesteerd en er waren 12.000 huishoudens aangeschreven die binnen een straal van 2,5 km van het plangebied wonen. En dan zien we dat de gemeente niets doet met de inspraak. Een alternatief van bewoners dat wordt gesteund door grondbezitters voor een groot zonnepark levert meer energie dan de drie of vier turbines van de huidige initiatiefnemers. Dit alternatief wordt genegeerd.

De wethouder zegt dat je het niet perse eens hoeft te zijn met de uitkomst van het participatieproces, maar dan moet je toch goede argumenten hebben. Wij hebben ze niet gezien.

Wij nemen het groene en progressieve partijen kwalijk dat ze participatie slechts met de mond belijden om de schijn op te houden (of omdat het wettelijk nu eenmaal moet) en vervolgens hun eigen gang blijven gaan en zelfs eerdere beloften schenden. Het tijdelijke energielandschap werd toch maar permanent. Het scenario Alleen zon was achteraf toch niet als een serieus alternatief bedoeld. Het in juni 2017 genoemde integrale plan is er nog niet.

Er is in dit project sprake van een systematisch patroon van negeren van bewoners met alternatieven

en het negeren van kritische rapporten die men niet wil horen. Het is een bestuurscultuur van niet willen luisteren naar anderen maar hardnekkig vasthouden aan de eigen (inmiddels achterhaalde) opvattingen.

Er is sprake van doelbewust negeren van het lokale maatschappelijk draagvlak voor de duurzame energietransitie zoals vereist is in het Klimaatakkoord van 2019.

Er moet een nieuwe bestuurscultuur komen voor duurzame energietransitie met maatschappelijk draagvlak

Deelnemer

Hierbij [link](#) naar artikel dat ik heb laten plaatsen op de site Nieuws030.nl /rubriek kunst/ titel: basta51
Het is geplaatst op 3 mei 2021.

Deelnemer

Naast het onderschrijven van de conclusies van de Rekenkamer, vraagt de case van het Rachmaninoffplantsoen met name aandacht voor de rolverdeling tussen gemeente en ontwikkelaar.

Algemeen:

- Als de gemeente inwoners uitnodigt voor informatiebijeenkomsten en gemeente en ontwikkelaar daarin beiden verschillende onderdelen van dezelfde voorgenomen plannen toelichten, wekt dit de indruk van twee partijen die samen optrekken richting een gezamenlijk doel.
- Dit beeld wordt versterkt als inbreng van inwoners op de vraag OF een ontwikkeling plaats moet vinden, door beide partijen tijdens die bijeenkomsten wordt afgehouden en alleen inbreng op het HOE van de ontwikkeling wordt toegestaan.

Case specifiek:

- Als de gemeente een bijeenkomst organiseert op het gemeentekantoor met gemeente, projectontwikkelaar en inwoners om een bezwaarschrift van inwoners te bespreken (in dit geval tegen de kap van bomen) en na het bereiken van overeenstemming (in dit geval kap wordt gecompenseerd met uitbreiding Hommelbos) inwoners vraagt het bezwaar formeel in te trekken, dan wekt dat de indruk van een gemeente en ontwikkelaar die gezamenlijk tot doel hebben het bezwaarschrift van tafel te krijgen teneinde planvorming voortgang te laten hebben. Voor inwoners is het vervolgens niet te begrijpen dat bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken in de realisatiefase de gemeente aangeeft daar geen rol in te hebben omdat het om private afspraken gaat.
- In deze case koopt de projectontwikkelaar naast het te transformeren pand ook een parkeerterrein van de gemeente met het doel privé parkeerplaatsen te realiseren. Als een dag na deze koop de projectontwikkelaar het terrein voor een miljoen meer doorverkoopt aan een vermogensbeheerder en niet veel later een plan lanceert voor het realiseren van een woontoren op dat terrein en de gemeente dit plan als kansrijk bestempelt, zien inwoners ook hierin een samen optrekken van gemeente en projectontwikkelaar. Dan ook realiseren inwoners zich dat terwijl zij in gesprek waren met de gemeente over vergroening van het gebied, de gemeente in gesprek was met de projectontwikkelaar over een woontoren op die plek.

In het hele participatietraject komt de gemeente over als partij die samen met ontwikkelaar optrekt om draagvlak bij bewoners te creëren voor hun gemeenschappelijke doel. Met groeiend wantrouwen tot gevolg.

Met het oog op de omgevingswet is het belangrijk de rol van gemeente en projectontwikkelaar van elkaar te onderscheiden. De gemeente zou zich moeten inzetten voor het belang van inwoners om daadwerkelijk te kunnen participeren in de ontwikkeling van hun eigen leefomgeving, te zorgen voor transparantie en het nakomen van afspraken.

Deelnemer, Centrale Cliëntenraad van U Centraal

Geachte raadsleden en Rekenkamer,

Uit het rapport van de Rekenkamer over participatie in onze stad valt te concluderen dat er nog een wereld te winnen is waar het gaat om het daadwerkelijk betrekken van de Utrechtse burger. In het rapport ligt de nadruk op het niet bereiken van alle burgers en de gebrekkige procescommunicatie. Wat misschien wat minder aandacht krijgt is een ander aspect: de zelfingenomenheid van delen van het gemeentelijk apparaat, die zich uit in een houding van: "Wij weten uiteindelijk toch beter wat goed voor jullie is". En als dat de houding is, ja - waarom doe je dan nog aan participatie?

Een hele concrete en actuele casus: al vele jaren bestaat er voor inwoners van onze stad, die niet meer in staat zijn om dagelijks voor zichzelf te koken een Maaltijdservice, verzorgd door U Centraal. Tot grote tevredenheid van de gebruikers. Medewerkers van U Centraal komen niet alleen meerdere keren per week langs om een maaltijd te bezorgen maar hebben door het regelmatig contact ook een signaleringsfunctie: "Gaat het wel goed met meneer of mevrouw?".

Ineens bedachten gemeentelijke ambtenaren dat het ook allemaal anders zou kunnen. Zou het niet prachtig zijn als mensen geregeld samen in een buurthuis kunnen eten? Weet je wat, laten we die maaltijdservice maar afschaffen, dan gaan ze wellicht vaker naar het buurthuis. En als ze niet willen dan zijn er toch gewoon commerciële aanbieders?

Als Cliëntenraad hebben wij aangegeven, dat dit mensen juist in de kou zet. De reden dat mensen niet meer voor zichzelf koken is vaak dat gebruikers op allerlei manieren fysiek of geestelijk achteruitgaan, wat tegelijk voor hen een belemmering is om naar het buurthuis te gaan. En wat rest er dan? Zelf bellen met een commerciële aanbieder die EENMAAL per week langskomt met 7 diepvriesmaaltijden. Daar moet je maar net een koelkast voor hebben. En voor een commerciële bezorger geldt: tijd is geld, hij kent de bewoner niet en de bewoner kent hem niet. Hij zet de maaltijden op de stoep, en als je geluk hebt op de mat. De nieuwe aanpak wordt gebracht onder de noemer "Aanpak eenzaamheid" maar mensen zullen juist meer vereenzamen.

Maaltijden zullen duurder worden. Mensen wordt korting beloofd wanneer zij een U Pas hebben. Op de site van de U pas staat: dit helpt je meedoen aan sportieve en culturele zaken. Echter, maaltijden zijn een primaire levensbehoefte. Wat gebeurt er als je budget op is? Of moet je dan kiezen tussen je culturele uitje, je sportvereniging of een warme maaltijd? Hier was niet de U Pas voor bedoeld, maar de WMO. Maar het wordt via deze truc juist uit de WMO gehaald zonder dat hier een discussie is gevoerd met de gemeenteraad, laat staan met de relevante Cliëntenraden.

We kunnen er nog veel meer over vertellen, maar de centrale vraag is: hoe komen ze erop? Eén ding is duidelijk: niet door uit te gaan van de wensen en behoeften van de cliënt. Er is iets achter een bureau bedacht en pas achteraf schijnt er nog een onderzoek naar behoeften te zijn gedaan waarvan de uitkomst overigens nog altijd niet is gecommuniceerd, noch naar de gemeenteraad noch naar ons of de cliënten.

CDA, GroenLinks, D66, PvdA en Utrecht Sociaal hebben schriftelijke vragen gesteld. De beantwoording geeft nogmaals de indruk dat ambtenaren vinden dat ze het allemaal vreselijk mooi hebben bedacht maar dat ze geen flauw idee hebben hoe het zal uitwerken.

Daarmee kom ik terug op het rapport van de Rekenkamer. Had de gemeente zich tijdig rekenschap kunnen geven van deze 6 aanbevelingen, dan had dit niet kunnen en mogen gebeuren. Wij zijn als Cliëntenraad niet slechts later betrokken, wij werden überhaupt niet betrokken voordat het hele voorstel al in elkaar was geflanst.

Wij ondersteunen de aanbevelingen van harte. Wij roepen de gemeenteraad en het College dan ook op om in de lijn van deze aanbevelingen pas een besluit over de Maaltijdvoorziening te nemen als de wensen, de belangen en de positie van cliënten van meet af aan zijn meegewogen, en te zorgen dat het huidige voorstel wordt ingetrokken.